

МІСТО КОРЮКІВКА ВИВЧЕННЯ ДУМКИ ПІДПРИЄМЦІВ

Виконано
Корюківською міською радою
та
Агенцією «ЧернігівІнвест»

у співпраці з

Проектом «Економічний розвиток міст»

За підтримки USAID

Квітень-червень 2007

ВИВЧЕННЯ ДУМКИ ПІДПРИЄМЦІВ

I. ВСТУП

У квітні-червні 2007 р. було проведено опитування думки підприємців серед роботодавців Корюківки. Опитування є частиною дослідження середовища у процесі стратегічного планування економічного розвитку міста Корюківка. Метою опитування було отримання корисної та достовірної інформації працівниками Корюківської міської ради та членам Експертного комітету стратегічного планування стосовно відношення тих, хто інвестує та створює робочі місця в Корюківці та порівняння ситуації в місті Корюківка з іншими містами, що беруть участь у проекті USAID «Економічний розвиток міст» (EPM). Опитування включає в себе питання, що стосуються історії та стану бізнесу, характеру бізнесу, праці та кадрових справ, якості бізнес-інфраструктури, надання послуг органами державної влади та місцевого самоврядування. Опитування дозволило отримати загальне враження про місто як місце для ведення підприємницької діяльності.

II. МЕТОДОЛОГІЯ

28 інтерв'ю з роботодавцями було проведено з 03 травня по 05 червня 2007 року. Список компаній, запропонованих для інтерв'ю, включав найбільших працедавців міста (1 компанія, що надає більш ніж 1000 робочих місць, 2 фірми, що надають від 100 до 499 робочих місць) та 25 малих фірм з кількістю найманих працівників від 1 до 99. Зведені відповіді всіх компаній було включено у цей звіт. Працівники Корюківської міської ради провели всі 28 інтерв'ю.

Для забезпечення повних та чесних відповідей бізнесмени, які погодились взяти участь в опитуванні, були запевнені у абсолютній конфіденційності його результатів.

Було знайдено відмінності серед відповідей компаній, що представляють різні сектори економіки (промисловість, сільське господарство, будівництво, комунальні та інші послуги).

Хоча опитування 28 компаній не може однозначно відобразити думку всієї бізнес-спільноти Корюківки, ці компанії – великі та малі – разом забезпечують 2020 робочих місць, що є вагомою частиною місцевої економічно-активної робочої сили (15% наявного населення міста), та складають достовірну і репрезентативну вибірку.

III. ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

- 1. Економіка Корюківки в цілому орієнтована на експорт і грає важливу роль в економіці Чернігівської області.** Лише 9% вироблених у місті товарів та послуг реалізуються у межах Чернігівської області. 63% йдуть на експорт в інші країни СНД, 17% реалізуються в інших областях України, 10% – в інших країнах світу (Америка, Африка, Азія) та 1% – в країнах Європи. З одного боку, великі обсяги експорту є позитивним моментом, однак географічна структура експорту свідчить про те, що навіть за наявності конкурентної переваги низьких цін (порівняно зі стандартами ЄС), компанії Корюківки не знаходять клієнтів на ринках ЄС, що, втім, зумовлено також географічним розташуванням міста. Крім того, з 28 опитаних компаній лише 6 (21%) реалізують вироблену продукцію за межами області та лише 3 (11%) – за межами країни.
- 2. Продуктивність праці на підприємствах Корюківки є досить високою.** Збут на одного працівника склав у 2006 році біля 45 тис. дол. США (227,3 тис. грн.). Для порівняння, аналогічний показник по обласному центру – Чернігову – склав у 2005 році 17,4 тис. дол. США (87,9 тис. грн.)
- 3. Загальна кількість робочих місць всіх компаній, що брали участь в опитуванні, складає 2020 осіб (15% населення міста).** Низка компаній планує створити 60 нових робочих місць (3% наявної кількості) наступного року. В той же час, деякі роботодавці все ще очікують подальшого скорочення робочих місць, тобто, загальним результатом буде незначний приріст кількості робочих місць. Найбільший приріст очікується в галузі деревообробної промисловості.
- 4. Економіка Корюківки залежить від роботи єдиного великого підприємства.** Підприємство є основним роботодавцем для жителів міста (1170 працівників, що складає 58% загальної кількості зайнятих на підприємствах, що взяли участь в опитуванні). 91% загального обсягу реалізованих товарів і послуг підприємств-учасників опитування за 2006 рік припадає саме на цю компанію. Вона є також найбільшим експортером міста і одним з основних експортерів Чернігівської області. На неї припадає 99,7% міського збуту товарів та послуг за межі області та 99,8% збуту за межі країни.
- 5. Місцеві компанії задоволені працівниками, яких вони наймають.** Підприємці оцінили якість 34% їхньої робочої сили на «відмінно» та 48% на «добре», що являє собою високий рівень задоволеності. Кількість робітників, оцінених як «задовільні» та «погані» є незначною – 14% та 4% відповідно. Середня заробітна плата, яку виплачують опитані роботодавці, виросла з 1385 грн. (274 дол. США) на місяць у 2006 році до 1395 грн. (276 дол. США) на місяць у 2007 році, тобто, лише на 0,7%. 67% компаній відчують або очікують брак працівників з необхідними навичками, як у технічних галузях (майстри, токарі, механізатори), так і у галузі обслуговування населення (продавці, перукарі тощо). Нестача кваліфікованої робочої сили може зашкодити планам нових інвестицій та зменшити шанси залучення зовнішніх інвесторів.
- 6. Сумарний показник запланованої інвестиційної діяльності у 2007-2008 роках є низьким і складає 2 млн. 158 тис. дол. США (2,3% збуту у 2006 році).** В перерахунку на одного працівника це складає 1069 дол. США. Для порівняння, цей показник на 2006-2007 роки по обласному центру – Чернігову – склав, за результатами аналогічного опитування (2006 рік) біля 20% обороту компаній, або 3254 дол. США в перерахунку на одного працівника. 79% компаній планують інвестувати у розширення своєї діяльності у

Корюківці або розглядають цю можливість. Лише 4 підприємства розглядають можливість розширення поза межами Корюківки для обслуговування більших ринків.

7. **Якість послуг, що надаються міською владою, оцінена добре** (в середньому 2,24 бали з 4-х можливих, де «1» - найкращий результат, «4» - найгірший). Для порівняння, аналогічний середній показник обласного центру – Чернігова – склав у 2006 році 3,61 бали. Серед галузей, що вимагають уваги та поліпшення, найчастіше згадуються *утримання доріг* (68% опитаних), *збирання і вивезення сміття* (32%), *житлове будівництво* (32%) та *громадський транспорт* (25%).
8. **Загальна оцінка роботи міської влади є високою.** 6 з 28 компаній (21%) оцінили роботу міського голови, міської ради та міськвиконкому як «відмінну», 9 (32%) – як «добру», 12 (43%) – як «задовільну». Жодна з 28 компаній не оцінила роботу міської влади як «погану». Вищою за середній рівень є також оцінка підприємцями якості контактів з представниками органів місцевої влади та місцевого самоврядування міста Корюківка.
9. **Роботодавці Корюківки в основному задоволені місцевим бізнес-кліматом.** 3 компанії (11%) оцінили місто як відмінне місце для ведення бізнесу, 9 (32%) – як добре, 14 (50%) – як задовільне. Лише одне підприємство оцінило корюківський бізнес-клімат як поганий. Серед найважливіших сильних сторін місцевого бізнес-клімату згадуються висока купівельна спроможність населення, наявність трудових ресурсів, створення нових підприємств, наявність потужної фабрики технічних паперів та позитивне ставлення з боку міської влади. До негативних аспектів підприємці відносять нестачу *кваліфікованої* робочої сили, недостатні обсяги житлового будівництва, відсутність реальних програм підтримки малого бізнесу, радіаційне забруднення території та низький рівень оплати праці.
10. **Компанії підтримують реалізацію проектів, зазначених у процесі стратегічного планування.** Серед пріоритетів – *будівництво житла, розвиток малого та середнього бізнесу, захист та збереження навколишнього середовища, розвиток сільського господарства та формування бізнес-інфраструктури.*

IV. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

1. Статус підприємств

З 28 підприємств 19 (68%) компаній були засновані після 1990 року, 9 (32%) – до 1990 року. Однак до другої групи (засновані до 1990 року) належать найбільші роботодавці міста Корюківка. Отже, місто можна вважати таким, що має давні промислові традиції. Так, найбільше промислове підприємство міста засноване у 1949 році на базі колишнього цукроварного заводу (рік заснування – 1858). До підприємств, заснованих після 1990 року, належать малі та середні підприємства, які працюють в основному у наступних галузях: торгівля та послуги населенню, транспорт, деревообробка, сільське господарство, будівництво.

Більшість компаній (19) є власністю українських фізичних осіб. 3 підприємства знаходяться повністю у власності держави (або у комунальній власності району). Юридичні особи мають частку власності у 3-х підприємствах. Іноземну власність зазначили 2 фірми. Розподіл робочої сили за формою власності підприємств у вибірці є наступним :

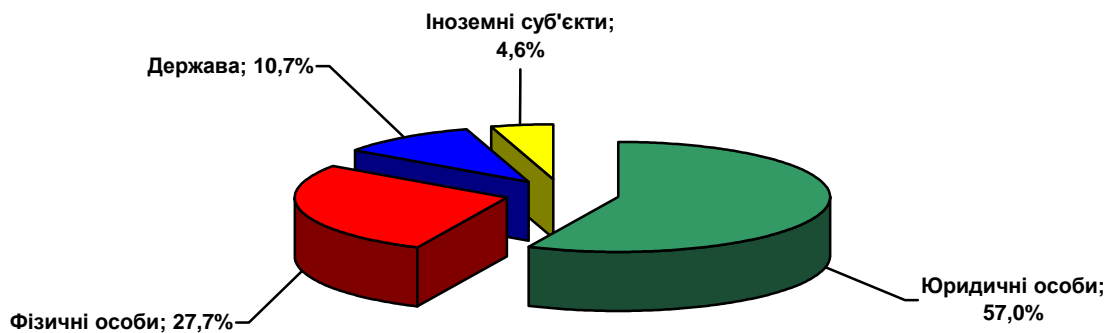

Схема 1. Розподіл робочої сили за формою власності підприємств

2. Загальний стан бізнесу

Економіка Корюківки орієнтована на експорт, однак рівень її диверсифікованості є недостатнім. Одне велике підприємство є головним роботодавцем, виробником та експортером, який обслуговує український ринок (за межами області), ринок країн СНД, Європи та інших частин світу. Крім нього, лише 2 компанії реалізують продукцію та послуги за межами України та лише 5 – за межами Чернігівської області. 21 підприємство обслуговує виключно місцевий та обласний ринки.

Економіка Корюківки, відповідно до результатів опитування, складається з: (1) великої виробничої компанії целюлозно-паперової галузі; (2) трьох компаній лісової промисловості (лісове господарство, деревообробка); (3) двох будівельних підприємств, що динамічно розвиваються; (4) сільськогосподарського підприємства; (5) низки торговельних підприємств та (6) ряду компаній, що надають комунальні, поштові, інформаційні, транспортні та інші послуги.

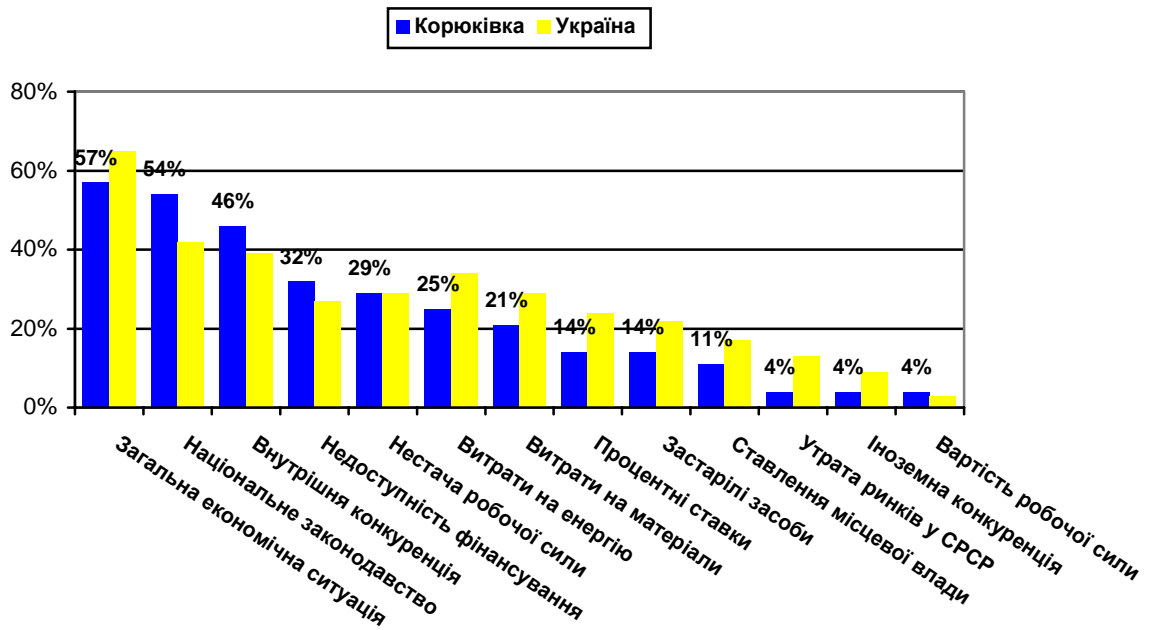

Схема 2. Бар'єри для подальшого розвитку

Компанії попросили назвати фактори, що мають негативний вплив на сучасний та майбутній розвиток (Схема 2) їх товарів та послуг. Темна (зліва) колонка показує результати для Корюківки, світла колонка (справа) показує результат, отриманий від 300 компаній, що брали участь в опитуванні у 20 інших містах України у 2006 році. Черга пріоритетів виглядає наступним чином:

- (1) загальну економічну ситуацію згадують 57% компаній;
- (2) національне законодавство є проблемою для 54% компаній – відсоток, помітно вищий за середній показник по Україні (на недосконалості національного законодавства наголошують всі промислові підприємства міста, у тому числі, з іноземним капіталом, а також представники малого і середнього бізнесу);
- (3) внутрішня конкуренція є одним з ключових бар'єрів для 46% підприємств (з них 69% – малі приватні компанії, що працюють у сфері торгівлі та послуг, 15% – транспортні підприємства, по 8% – промислові та будівельні підприємства);
- (4) недоступність фінансування турбує 32% опитаних компаній (56% – торгівля та послуги, 22% – будівництво, по 11% – сільське господарство та промисловість; серед інших, недоступність фінансування відмічає підприємство з іноземними інвестиціями);
- (5) нестача кваліфікованої робочої сили відзначається 29% підприємців-учасників опитування, що співпадає з показником по Україні. Найбільш помітним є брак робочої сили на малих підприємствах сфери торгівлі та послуг (75%); по 12,5% припадає на промисловість і транспорт.

Компанії скаржаться також на високі витрати на енергію та матеріали, високі процентні ставки, застарілі засоби виробництва, ставлення з боку місцевої влади, однак важливість цих факторів оцінюється корюківськими підприємцями нижче, ніж бізнесменами інших українських міст. Утрата ринків у колишньому СРСР, іноземна конкуренція та вартість робочої сили згадуються лише по одному разу.

Місцеві компанії бачать більше переваг, ніж недоліків від гіпотетичного вступу України до ЄС (Схема 3). Зокрема, 64% компаній вбачають позитивним результатом стабілізацію бізнес-клімату, 57% вказують на кращий правовий захист підприємців, по 25% високо оцінюють кращу пропозицію робочої сили та єдину валюту. Доступ до великого ринку без митниць та інших

перешкод хотіли б отримати 18% підприємств, по 14% позитивних оцінок припадає на доступ до стабільного ринку капіталу та високий рівень захисту економічної конкуренції. 7% підприємств охоче взяли б участь у програмах ЄС.

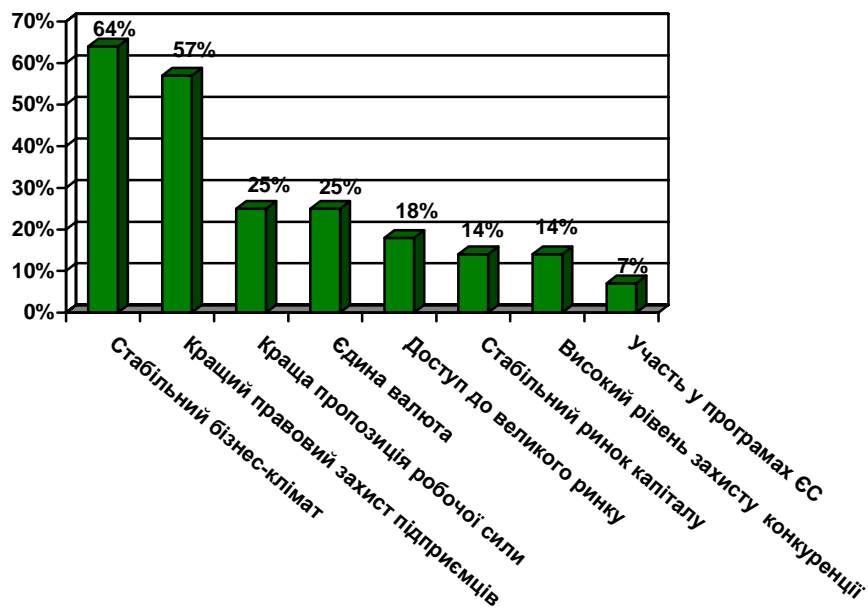

Схема 3. Позитивні наслідки гіпотетичного вступу України до ЄС

Разом з тим, підприємства дуже добре розуміють негативні аспекти можливого вступу до Європейського Союзу (Схема 4). Перше місце у рейтингу негативних очікувань займають додаткові витрати, необхідні для пристосування до нових умов ведення бізнесу (61%). Подорожчання послуг і товарів зазначають 46% опитаних підприємців. 39% вказують на посилення конкуренції, 21% – на більш суворі правила сприяння бізнесу з боку держави. 18% очікують подорожчання робочої сили, для 11% негативним фактором був би більш суворий захист прав споживачів. Для успішності бізнесу 7% підприємств загрозою стали б суворі природоохоронні норми Європейського Союзу.

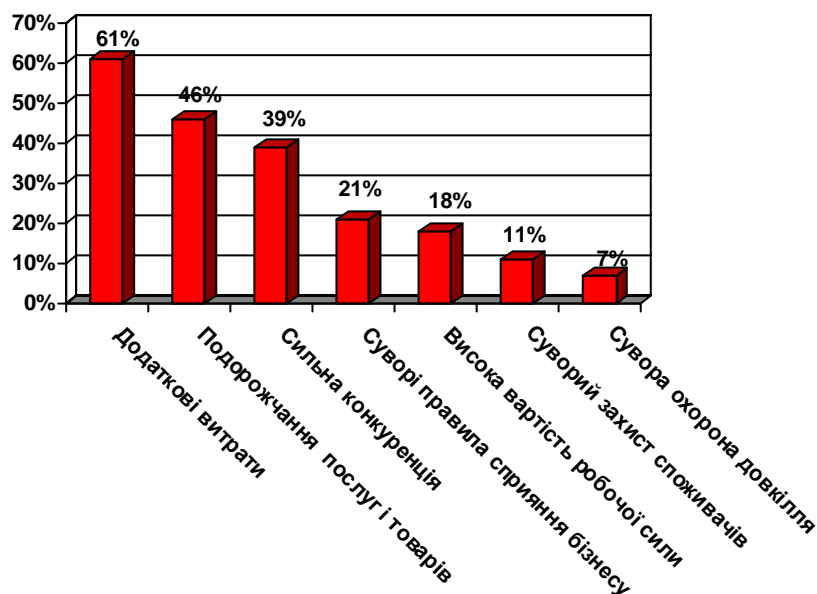

Схема 4. Негативні наслідки гіпотетичного вступу України до ЄС

3. Ринки збуту

Всі опитані фірми надали інформацію про географічний розподіл своїх клієнтів (Схема 5). Лише 3 компанії доповіли про те, що експортують свою продукцію за межі України (98%, 82% та 30% загального збуту). Ще 6 фірм реалізують частину своєї продукції (від 3% до 70%) в інших областях України. 21 підприємство реалізує вироблені продукцію та послуги виключно в межах Чернігівської області. Більша частина збуту (від 80% до 97%) ще 4-х компаній припадає також на місцевий ринок. 2 компанії експортують свою продукцію до інших країн СНД, 2 – до інших країн Європи та лише 1 – до інших країн світу.

Тим не менш, оскільки одним з небагатьох експортерів Корюківки є велике підприємство целюлозно-паперової промисловості, цілих 75% загального збуту йде за межі країни, в основному, до країн СНД. Ще 17% реалізується у межах України, але поза межами Чернігівської області.

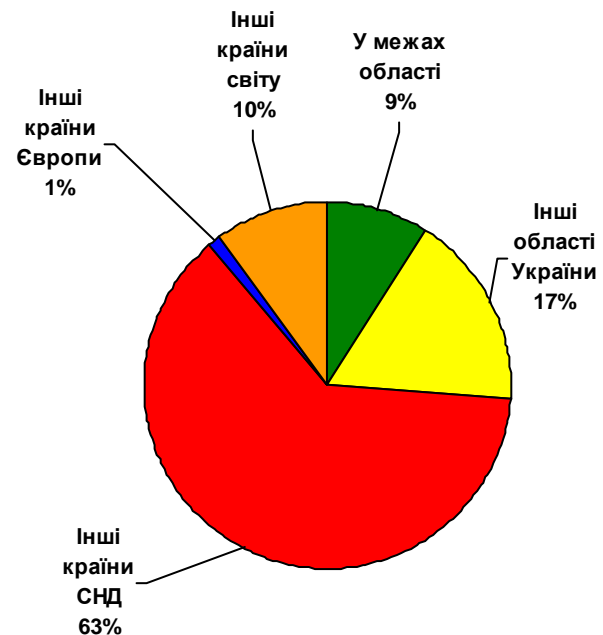

Схема 5. Експортна орієнтація місцевої економіки

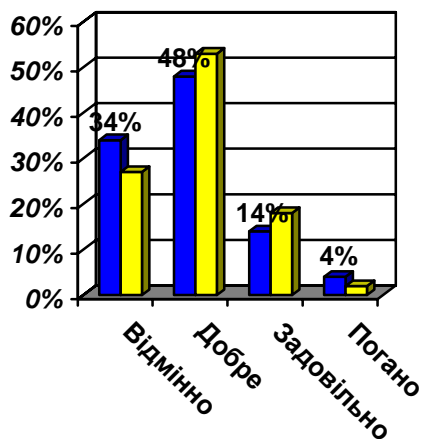
Експортують свою продукцію за межі країни винятково промислові підприємства целюлозно-паперової та деревообробної галузей. Два з них мають також доступ до ринків інших областей України, разом із двома транспортними і одним сільськогосподарським підприємством та однією фірмою, що надає побутові послуги. Решта компаній обслуговують виключно місцевий ринок.

Більшість опитаних компаній очікують збільшення збуту у 2007 році порівняно з попереднім роком. Середній показник очікуваного зростання збуту є високим (46%) в основному завдяки показникам двох підприємств з іноземним капіталом, які розпочали роботу лише у 2006 році і в 2007 році планують збільшити обсяги збуту на 472% та 335% відповідно. У той же час, 3 компанії очікують скорочення обсягів збуту, при цьому найбільш значного скорочення зазнає транспортне підприємство (-55%).

Що стосується причин розташування опитаних підприємств у місті Корюківка, 57% опитаних підприємств відмічають наявність місцевих постачальників сировини, 46% позитивно оцінюють місцевий ринок збуту, 29% виділяють наявність кваліфікованої робочої сили. 14% доповіли, що мають важливих постачальників компонентів. 2 підприємства (7%) зазначили серед причин розташування у Корюківці наявність відповідних кластерів. Жодне з підприємств не вважає, що Чернігівська область має належну базу для конструкторських розробок і наукових досліджень. Розташування у Корюківці єдиного великого промислового підприємства зумовлене історично.

4. Робоча сила

Загальна кількість постійних працівників 28 компаній складає 2020 осіб порівняно із 2053 особами минулого року та 1705 особами п'ять років тому. На єдиному великому промисловому підприємстві – основному роботодавці міста Корюківка – спостерігається тенденція до незначного скорочення кількості працівників. Два інших промислових підприємства (з іноземними інвестиціями) планують збільшення кількості робочих місць. Значну кількість нових робочих місць протягом 2002-2006 років створено малими та середніми підприємцями. Компанії відмітили, що планують створити 60 нових робочих місць протягом 2007-2008 років (3% теперішньої кількості зайнятих). Частка зайнятих жінок складає 31%. Частка працівників із вищою освітою на середньому рівні і становить 13%.

Задоволеність роботодавців якістю своїх працівників відповідає середньому показнику по Україні (Схема 6). Однак помітно більшою є частка працівників, оцінених на «відмінно» та «погано» (34% проти 27% по Україні та 4% проти 2% по Україні відповідно). Дещо меншою є частка працівників, оцінених на «добре» та «задовільно» (48% проти 53% по Україні та 14% проти 18% по Україні відповідно).

Схема 6. Задоволеність якістю робочої сили

Середня заробітна плата, яку виплачують роботодавці-учасники опитування, у поточному році складає 1395 грн. (276 дол. США) на місяць у проти 1385 грн. (274 дол. США) на місяць у 2006 році (зростання складає лише 0,7%). Найвища заробітна плата зафіксована у целюлозно-паперовій галузі (2020 грн. або 400 дол. США), найнижча – у роздрібній торгівлі (400 грн. або 79 дол. США). 8 підприємств виплачують в середньому більше 1000 грн. (198 дол. США) на місяць. Середня зарплата на інших 17 підприємствах менша за 500 грн. (99 дол. США). 3 компанії відмовились надавати дані щодо розміру середньої заробітної плати. Невисокий рівень заробітної плати у транспортній галузі, торгівлі, сфері послуг та сільському господарстві може бути однією з причин, чому 13 компаній (48%) відчують брак конкретних професій та навичок, які важливі для подальшого розвитку, а інші 5 (19%) очікують зіткнутись з цією проблемою в майбутньому. Найпомітнішою є нестача кваліфікованих працівників сфери послуг. Підприємці згадують продавців, товарознавців, перукарів, закрійників, менеджерів з реклами, дизайнерів. Не вистачає також спеціалістів транспортної галузі, будівництва та сільського господарства – водіїв, автогрейдеристів, екскаваторників, оздоблювальників, механізаторів, ветеринарів тощо. Відчутним є і брак кваліфікованих технічно орієнтованих професій – майстрів, токарів, слюсарів тощо.

Лише на 1-му підприємстві наявний відділ наукових досліджень та розробки нової продукції, ще 2 підприємства розглядають можливість створення такого відділу. Такий рівень інноваційних структур в компаніях є досить низьким.

5. Бізнес-нерухомість та інвестиційні наміри

Ситуація у Корюківці у цій сфері відображена на *Схемі 7*. 11 фірм з 28 (39%) є власниками нерухомості, інші 11 компаній орендують приміщення. Ще 6 підприємств (21%) частиною нерухомості володіють, а частину – орендують.

14 компаній мають достатньо нерухомості для розширення, іншим 14 фірмам наявної нерухомості недостатньо. Потребують нових площ для розширення в основному малі підприємства торгівлі та сфери послуг, які орендують приміщення або є власниками приміщення недостатнього розміру.

На сьогоднішній день лише 2 фірми готові здати в оренду або продати частину своєї нерухомості. Ситуація на ринку нерухомості може дещо покращитись, якщо ще 6 компаній, серед яких велике промислове підприємство, запропонують частину своїх невикористаних приміщень на продаж чи в оренду (на разі вони лише розглядають це питання).

7 фірм (25%) планують інвестувати кошти у розширення виробництва у Корюківці. 15 компаній (54%) розглядають таку можливість, 6 підприємств (21%) дали негативну відповідь. Такий рівень очікування інвестицій є достатньо низьким. Підприємства повідомили про наміри інвестувати 10 млн. 900 тис. грн. або 2 млн. 158 тис. дол. США протягом 2007-2008 років.

Лише 4 підприємства розглядають можливість розширення поза межами Корюківки для обслуговування більших ринків.

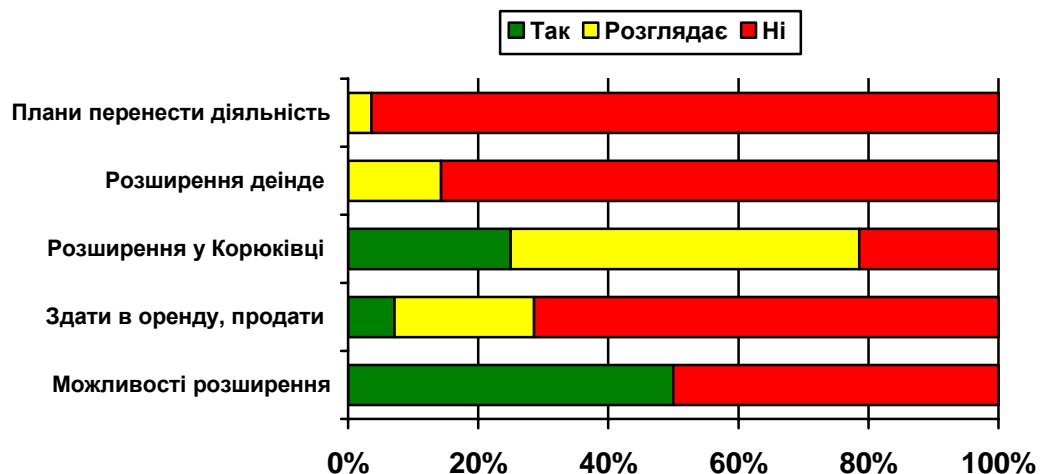

Схема 7. Інформація про бізнес-нерухомість та інвестиційні наміри

6. Муніципальні послуги

Компанії-респонденти оцінили 10 муніципальних послуг за 4-бальною шкалою (1 = відмінно, 4 = погано). Якість їхнього надання була оцінена як «добра» (середній бал склав 2,24%). Загальний рівень задоволеності якістю надання муніципальних послуг серед підприємців Корюківки значно вищий, ніж по Україні (за винятком єдиного пункту – утримання доріг). Це співвідношення відображене на *Схемі 8*.

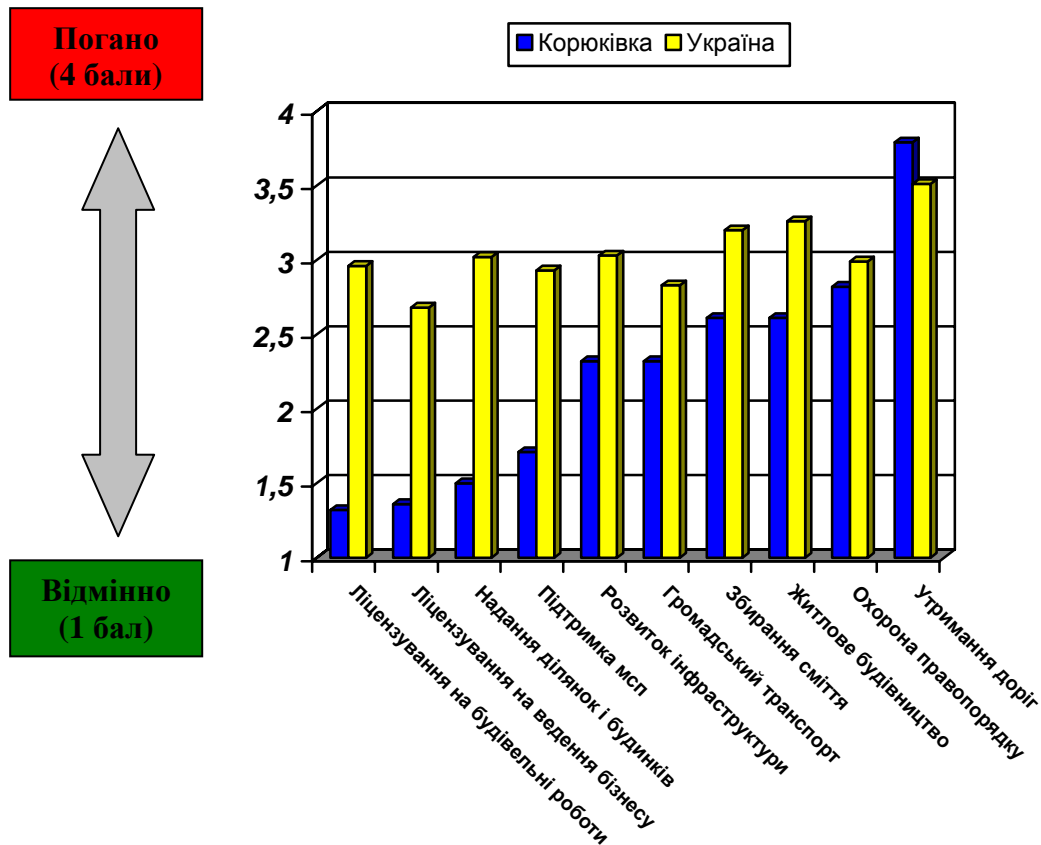

Схема 8. Муніципальні послуги

Найвищий рівень задоволеності було виявлено щодо ліцензування на будівельні роботи (1,32 бали проти 2,96 по Україні) та ліцензування для ведення бізнесу (1,36 проти 2,68 в інших містах України). Компанії дуже не задоволені утриманням доріг (3,79), охороною правопорядку (2,82), житловим будівництвом (2,61) та збиранням сміття (2,61). За винятком утримання доріг, всі послуги оцінені краще, ніж в інших містах, які співпрацюють з проектом «ЕРМ».

Серед основних рекомендацій щодо поліпшення якості надання послуг слід зазначити покращення ремонту й утримання доріг і довкілля, фінансування збитків на громадському транспорті, асфальтування доріг.

Компанії висловили свою точку зору щодо послуг, які місцева влада повинна надавати підприємствам, що розташовані у Корюківці.

Схема 9 демонструє, що фірми охоче сприймуть майже будь-які дії, що можуть бути їм запропоновані, оскільки, за винятком одного (надання безкоштовних земельних ділянок), всі заходи отримали більше 70% підтримки кожен. Всі компанії вважають, що міська рада має сприяти активному залученню інвестицій, надавати перевагу місцевим фірмам та організувати центри сприяння бізнесу. Влада, на думку респондентів, також має сприяти розвитку робочої сили та надавати підприємцям фінансову підтримку (гарантії кредитів тощо). Проблеми бюрократії повинні вирішуватись шляхом підготовки професіоналів з економічного розвитку, які якісно обслуговуватимуть місцевих підприємців. Надання безкоштовних ділянок загалом не підтримується, хоча його підтримують промислові підприємства з іноземним капіталом, будівельні фірми та частина підприємств торгівлі та сфери послуг.

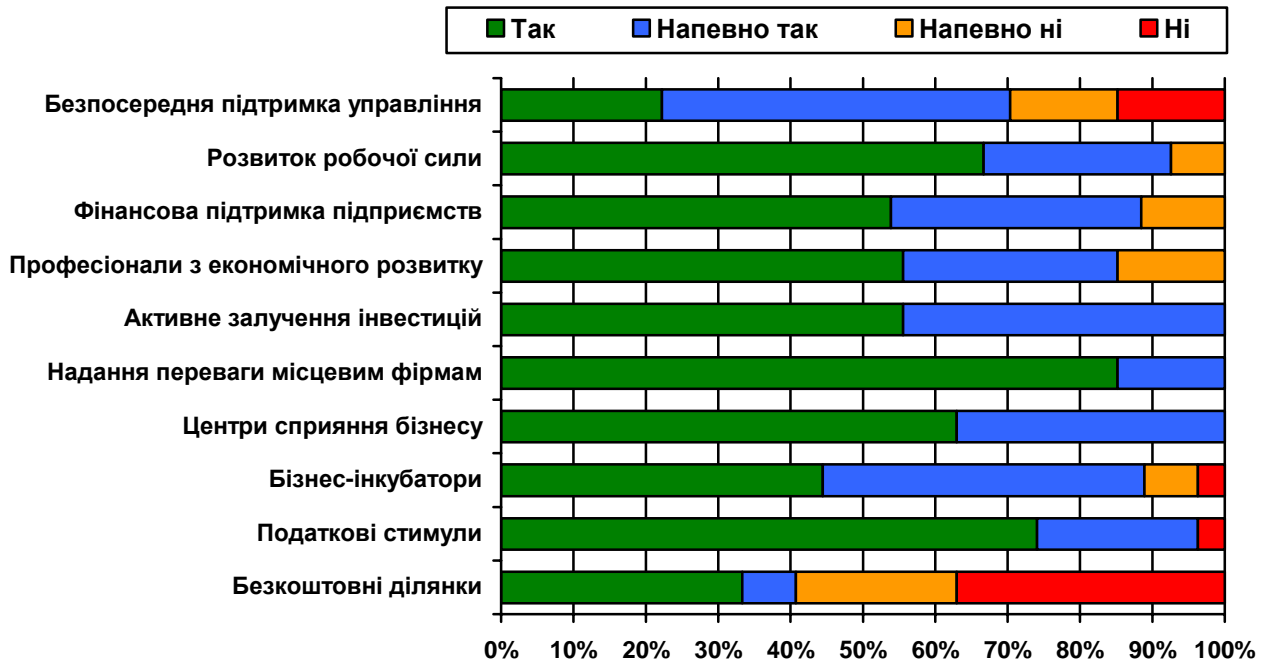

Схема 9. Послуги для бізнесу

Серед інших заходів, рекомендованих компаніями, треба відзначити своєчасне затвердження тарифів на комунальні послуги, життєво важливе для підприємств, які ці послуги надають.

Підприємці також дали оцінку контактам з представниками місцевого самоврядування, органів державної влади та інших організацій (зокрема, торгово-промислової палати) – всього 12 посадових осіб та інституцій (Схема 10). Якість цих контактів оцінена бізнесменами достатньо високо – не менше 50% респондентів оцінюють співробітництво з майже усіма перерахованими установами та організаціями як добре або задовільне. Виключенням є лише торгово-промислова палата, контакти з якою мали лише 5 підприємств (промислові компанії, велика сільськогосподарська фірма та фірма, що займається торгівлею паливом), а також обласні органи влади, з якими контактували тільки 11 підприємств. Більшість місцевих підприємців, особливо малих, ринок збуту яких охоплює лише місто або район, просто не має потреби або бажання звертатися до обласних органів влади чи брати участь у бізнесових об'єднаннях регіонального рівня.

Найвищу оцінку отримала податкова інспекція – 96% респондентів оцінили співпрацю з нею як добру або задовільну. Наступні позиції у рейтингу займають санітарно-епідеміологічна станція та пожежна охорона (по 93% кожна). 89% респондентів задоволені співробітництвом із центром зайнятості та районними органами влади (райдержадміністрацією). Орган реєстрації бізнесу (державний реєстратор) отримав 86% позитивних відгуків. Співпрацю з міським головою та міською радою оцінили як задовільну 75% та 68% відповідно.

Найбільший негативний досвід спостерігається в контактах з райвідділом міліції (2 незадоволені підприємця), районними органами влади та заступником міського голови (по одному незадоволеному респонденту).

Серед негативних коментарів стосовно роботи перерахованих установ та організацій слід навести наступні: *надто довгі терміни опрацювання питань, бюрократизм, брак розуміння з боку чиновників та відсутність перспективних планів на майбутнє.*

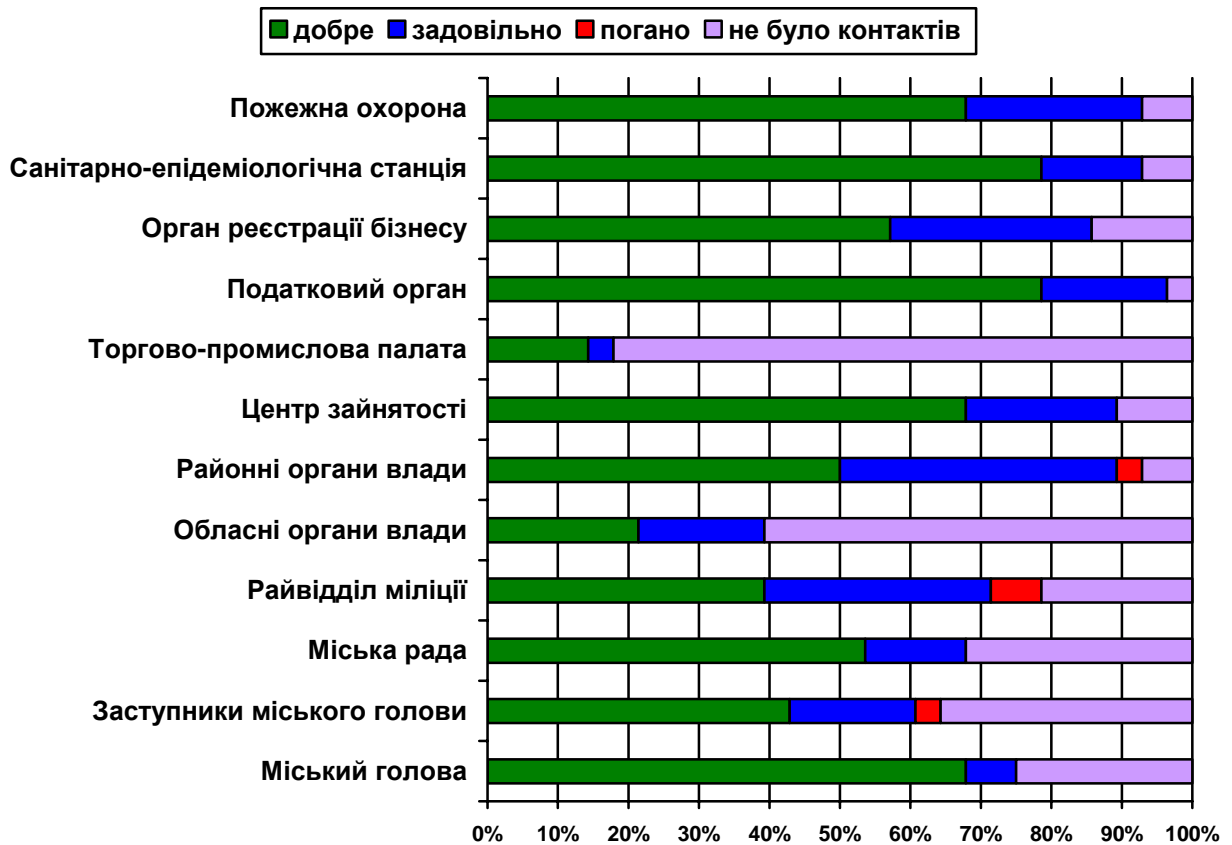

Схема 10. Контакти з владою

8. Загальні враження

Компанії висловили свої загальні враження про міську владу Корюківки. 54% респондентів (15 підприємців) оцінили роботу міського голови, міськради та міськвиконкому як «відмінну» або «добру», 43% (12 підприємців) – як «задовільну». Жодна компанія не виставила негативної оцінки, і лише один респондент утримався від відповіді. Середня оцінка роботи міської влади складає 2,2 бали (за 4-бальною шкалою, де 1 – «відмінно», 2 – «добре», 3 – «задовільно», 4 – «погано»).

Місто як місце для ведення бізнесу отримало трохи нижчу оцінку – 2,5 бали за тією ж шкалою. 43% компаній дали місцевому бізнес-клімату оцінку «відмінно» або «добре», 50% – «задовільно». На *Схемі 11* наведено порівняння цих результатів із загальноукраїнськими за 2006 рік.

Компанії висловили свої загальні враження про міську владу Корюківки. 54% респондентів (15 підприємців) оцінили роботу міського голови, міськради та міськвиконкому як «відмінну» або «добру», 43% (12 підприємців) – як «задовільну». Жодна компанія не виставила негативної оцінки, і лише один респондент утримався від відповіді. Середня оцінка роботи міської влади складає 2,2 бали (за 4-бальною шкалою, де 1 – «відмінно», 2 – «добре», 3 – «задовільно», 4 – «погано»).

Місто як місце для ведення бізнесу отримало трохи нижчу оцінку – 2,5 бали за тією ж шкалою. 43% компаній дали місцевому бізнес-клімату оцінку «відмінно» або «добре», 50% – «задовільно». На *Схемі 11* наведено порівняння цих результатів із загальноукраїнськими за 2006 рік.

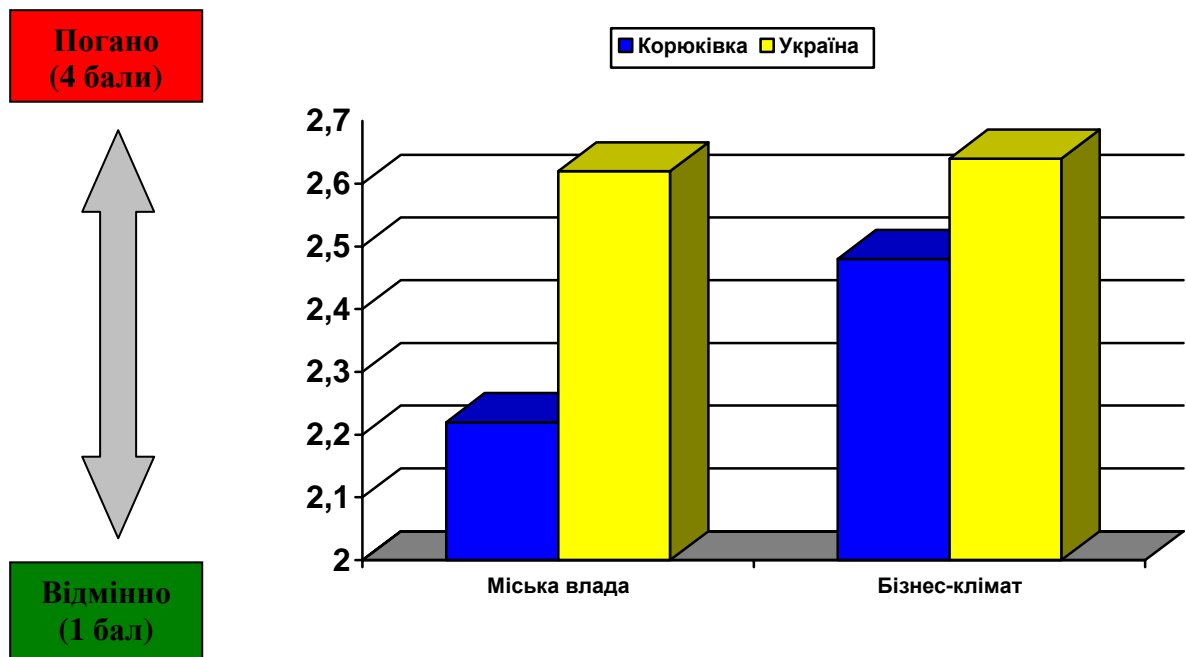

Схема 11. Загальна оцінка міської влади та бізнес-клімату

Приклади позитивних елементів бізнес-клімату Корюківки, що були згадані компаніями, наступні:

- висока купівельна спроможність населення;
- наявність трудових ресурсів;
- сприятливе відношення влади до підприємців.

Серед негативних факторів, визначених респондентами, слід відзначити наступні:

- нестача кваліфікованої робочої сили;
- недостатні обсяги житлового будівництва;
- відсутність реальних програм підтримки малого бізнесу;
- радіаційне забруднення території;
- низький рівень оплати праці.

9. Критичні питання

Компанії-респонденти дали наступні відповіді на запитання щодо трьох найбільш критичних питань, на яких повинен сфокусуватись стратегічний план:

- **Будівництво житла** посіло перше місце з 64% голосів;
- **Розвиток малого і середнього підприємництва** посів друге місце (36% голосів);
- Третє місце поділили між собою **навколишнє середовище, прямі іноземні інвестиції, підготовка і перепідготовка робочої сили та сільське господарство** (по 29% голосів за кожним пунктом);
- На четвертому місці **комунальна інфраструктура, транспорт та соціальні послуги** (по 14% голосів);
- Останнє місце посіли **промислова реструктуризація і туризм** (по 4%).

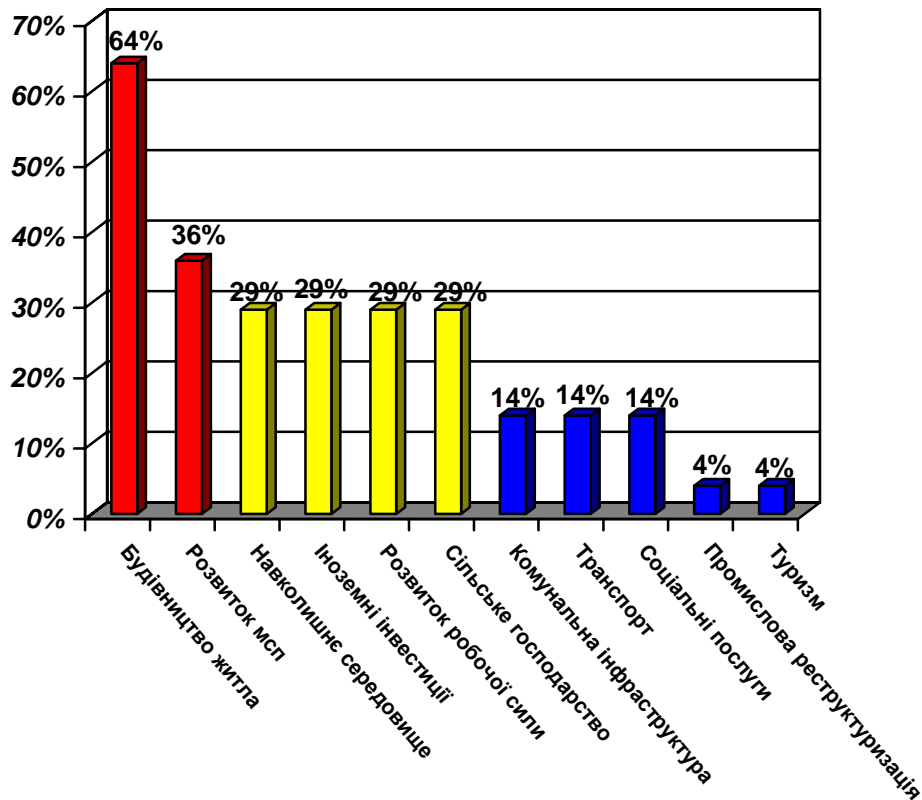

Схема 12. Критичні питання

V. ПІДСУМОК

Це вивчення думки підприємців узагальнює думку головних роботодавців міста Корюківка. Їхнє відношення до розвитку міста має сильний вплив на економіку. Цей звіт допоможе команді у складі Експертного комітету стратегічного планування міста Корюківка та проекту ЕРМ в її роботі з підготовки Стратегічного плану економічного розвитку міста Корюківка та матиме цінність для місцевої влади в її прагненні підтримувати та покращувати бізнес-клімат міста.

Команда ЕРМ, що доклалася до аналізу опитування думки підприємців м. Чернігова, хоче подякувати всім роботодавцям, які поділилися своїми думками та надали корисну інформацію.